

BRAȘOVUL RELATAT ÎN PAGINILE *GAZETEI* *DE TRANSILVANIA* DIN ANII 1848-1849

MARINELA LOREDANA BARNA
marinelabarna@yahoo.com
Muzeul Casa Mureșenilor – Brașov

NEWS ABOUT BRASOV IN *TRANSYLVANIA GAZETTE* PAGES IN THE YEARS 1848-1849

ABSTRACT

Brasov appears in Transylvania Gazette in the years 1848-1849, especial with political and military news. These stories presents us the tense relation beetwen roumanian and german population from the city in the midle of the nineteenth century.

Keywords: Transylvania Gazette, Brasov, 1848-1849

106 jurnale *Gazeta de Transilvania* vedeau, între 1 ianuarie și 30 decembrie 1848, lumina tiparului în tipografia lui Johannes Gött din Brașov, prima *Gazetă* apărând în urmă cu zece ani, la 12 martie 1838. Tipograful german era în același timp editor și al jurnalelor german¹ și maghiar². În anul 1849 jurnalul român își schimba titlul în *Gazeta Transilvană*, titlu sub care au fost tipărite 16 numere, până în 25 februarie. După o dispariție de nouă luni datorată confruntărilor militare dintre români și maghiari, *Gazeta* devenea, începând cu 1 decembrie 1849, *Gazeta Transilvaniei*, avându-l în continuare redactor pe George Barițiu. În destinul acestui jurnal intervenea în curând o nouă dispariție în perioada februarie-septembrie 1850. Acesta era suspendat de cenzură în urma publicării rapoartelor despre luptele lui Avram Iancu³. Începând cu 9 septembrie 1850, *Gazeta* avea un nou redactor, colaborator al lui Barițiu încă din 1843 la numărul de joi, pe Iacob Mureșianu⁴. În

¹ Marian Petcu (coord.), *Istoria jurnalismului din România în date. Enciclopedie cronologică*, Editura Polirom, Iași, 2012, p. 22.

² *Ibidem*, p. 36.

³ *Ibidem*, p. 37.

⁴ Mircea Gherman, *Date și fapte privind activitatea lui Iacob Mureșianu la „Gazeta Transilvaniei” (1838-1877)*, în „130 de ani de la apariția Gazetei de Transilvania”, Brașov, 1969, p. 78.

primul sfert de veac al existenței sale, jurnalul brașovean a fost tipărit cu alfabet chirilic.

Știrile care au stat la baza acestui studiu sunt cele care se referă la cetatea și la districtul Brașov în anii 1848-1849. Aceste știri apăreau în secțiunea alocată monarhiei austriece, respectiv Transilvaniei. Bineînțeles, știrile despre Brașov nu apăreau în fiecare număr al jurnalului.

George Barițiu, redactorul jurnalului brașovean, urmărea cu interes și relata despre revoluțiile care agitau Europa la începutul anului 1848. În 4 martie, *Gazeta* anunța revoluția franceză și prezenta în detaliu evenimentele din 22 și 23 februarie petrecute la Paris. Îngrijorat, redactorul încheia știrea astfel: „*Ce vor zice la toate acestea ceilalți monarhi ai Europei ?*”⁵.

În scurt timp, împăratul austriac se confrunta cu aceeași situație. Revoluția la Viena izbucnea la 13 martie, iar națiunea maghiară nu pierdea ocazia de a-și prezenta de îndată pretențiile formulate în cele 12 puncte (cerințe)⁶. Transilvania fierbea și ea. Adunări în diverse orașe cereau unirea provinciei românești cu Ungaria sau se împotriveau unirii.

Brașovul în *Gazeta de Transilvania* apare în știri diverse. Zilele de sărbătoare erau consemnate în jurnalul brașovean. Aniversarea împăratului era declarată de către Barițiu „*Zi de mare însemnătate pentru cetatea noastră!*”, zi în care magistratul și comunitatea locală au primit uniunea cu Ungaria⁷. Serbările ținute în cetate⁸ și în district⁹ cu acest prilej erau împărtășite cititorilor.

Noul împărat era salutat de jurnal la 16 decembrie 1848 astfel: „*Să trăiască junele nostru împărat Francisc Iosif I!*”. Corespondentul ce semna știrea, „*V...!*”, atrăgea atenția asupra noilor reforme propuse tuturor popoarelor și limbilor din monarhia austriacă și îndemna deputații să fie înțelepți, cumpătați, cu tact, cu credință în patrie și monarh¹⁰.

Solemnități ostășești organizate de garnizoana cetății cu prilejul victoriilor din Italia purtate de trupele austriece, erau ținute timp de trei zile în luna august¹¹. Această sărbătorire a scandalizat comunitatea maghiară care, prin plângeri la guvern, a acuzat garnizoana cetății de tulburare a liniștii. Decizia de înlocuire a garnizoanei cu un batalion de secui, a stârnit proteste în cetate și chiar trimiterea unei delegații la Cluj¹².

⁵ *Gazeta de Transilvania* (în continuare, *Gazeta*), nr. 19 din 4 martie 1848.

⁶ *Ibidem*, nr. 21 din 11 martie 1848.

⁷ *Ibidem*, nr. 29 din 8 aprilie 1848.

⁸ *Ibidem*, nr. 31 din 15 aprilie 1848.

⁹ *Ibidem*, nr. 32 din 19 aprilie 1848.

¹⁰ *Ibidem*, nr. 102 din 16 decembrie 1848.

¹¹ *Ibidem*, nr. 66 din 12 august 1848.

¹² *Ibidem*, nr. 69 din 23 august 1848.

Anularea plății zeciuielilor fiscale și popești era anunțată printr-un decret atât la Brașov, cât și la Sibiu¹³.

Știri supărătoare anunțau decese numeroase cauzate de boli contagioase. Holera, ce făcea victime la Brașov în vara anului 1848, ajungea în punctul maxim în cetate în luna iulie¹⁴, iar în luna august domnea în continuare la sate¹⁵. În decembrie 1849, tifosul era catalogat drept cel mai apăsător necaz rămas în urma războiului, una dintre victime fiind Elisabeta, tânăra soție a lui N. Ciurcu¹⁶.

Datorită războiului civil, târgul de țară din 1 noiembrie era amânat până la timpuri mai favorabile¹⁷, iar exportul de bucate spre Transilvania era suspendat cu aceeași dată de către guvernul *româno-muscălesc* din Țara Românească¹⁸.

Însă știrile despre Brașov apărute în *Gazeta de Transilvania* în anii 1848-1849 sunt în principal știri politice și militare. Aceste relatări ne înfățișează relația tensionată dintre românii brașoveni și sașii brașoveni de la jumătatea secolului al XIX-lea. Schimbările impuse de Universitatea săsească, și anume acordarea de drepturi românilor, îi surprindeau pe sașii brașoveni nepregătiți, speriați chiar în momentul în care aceștia doreau și își revendicau drepturile politice.

Prima știre despre orașul de la poalele Tâmppei prezenta cele opt cereri ale cetățenilor sași brașoveni. Aceștia cereau acordarea de drepturi românilor din district, alături de reformarea organizării comunităților, transparență în socotelile caselor publice, în consultațiile publice, în judecăți precum și apărarea tiparului liber¹⁹. În același jurnal, o altă știre anunța primirea drepturilor civile și politice de către românii și preoții brașoveni. Delegația română înfățișată judeului și magistratului în 30 și 31 martie îi alerta însă pe sașii brașoveni, încât au stat toată noaptea înarmați în garnizoană²⁰.

Curând, apăreau știri despre primirea anumitor drepturi de către români: depunerea jurământului în calitate de practicanți magistrali (secretari în administrația orașului) de către patru juriști români și înscrierea în garda cetății a 200 de români. Din nou, în cursul aceleiași luni aprilie, cererea unor drepturi politice conducea iarăși la dispute. Pentru a detensiona situația, magistratul cerea românilor adresarea cerințelor în scris²¹.

¹³ *Ibidem*, nr. 60 din 22 iulie 1848.

¹⁴ *Ibidem*, nr. 61 din 26 iulie 1848.

¹⁵ *Ibidem*, nr. 68 din 19 august 1848.

¹⁶ *Ibidem*, nr. 22 din 15 decembrie 1849.

¹⁷ *Ibidem*, nr. 84 din 14 octombrie 1848.

¹⁸ *Ibidem*, nr. 89 din 1 noiembrie 1848.

¹⁹ *Ibidem*, nr. 26 din 29 martie 1848.

²⁰ *Ibidem*, nr. 28 din 5 aprilie 1848.

²¹ *Ibidem*, nr. 30 din 12 aprilie 1848.

În primăvara anului 1848, alegerile pentru deputații dietali la Brașov au fost publice, „ca niciodată”, scria *Gazeta*. În adunarea comunității din 26 aprilie se hotăra ca posturile de senatori să fie ocupate prin vot, din toți membrii, urmând ca la 1 mai să se voteze²².

Însă, la noile alegeri ale deputaților pentru dieta ungară din 1 iulie, românii nu mai participau, manifestându-și astfel nemulțumirea față de clasificarea după venit și dajde a alegătorilor. Redactorul jurnalului era încrezător că situația se va lămuri până anul viitor²³. Adunarea districtuală din 18 iulie făcea public numele deputaților noi aleși din popor. Din cei 2.944 de alegători, săsimea își concentra voturile în doi reprezentanți, în timp ce celelalte voturi se împărțeau între doi avocați români și câțiva candidați unguri²⁴.

Primul conflict între sași și maghiari la Brașov era semnalat la 1 mai. Jurnalul amintea și de o proclamație amenințătoare către „*tulburătorii poporului român*” publicată de ziarul maghiar din cetate, *Erdélyi Hiradó*, nr. 58²⁵. Peste câteva zile, erau anunțate încăierări între soldații polonezi și secui ai garnizoanei orașului²⁶.

În această atmosferă, jurnalul săsesc brașovean *Siebenbürger Wochenblatt*²⁷, într-un articol semnat de *I.B.B.*, trata uniunea Transilvaniei cu Ungaria. Autorul considera că ridicarea românilor la statutul de a 4-a constitutivă cu drepturi politice ar fi fost de rău augur, aducătoare de primejdii²⁸.

Conform știrilor din *Gazetă* sașii sibieni au fost primii reprezentanți ai acestei națiuni transilvănene care au reacționat și nu au aprobat unirea cu Ungaria²⁹. Nesupunerea sașilor sibieni față de ministerul ungar, în timp ce Dieta decreta „*uniune sau moarte*”, erau catalogate de către Barițiu drept fapte curajoase, dar revoluționare. În timp ce Sibiu și alte câteva cetăți erau hotărâte să se apere, românii și sașii din câteva sate ale districtului Brașov nu doreau înarmarea³⁰. Sașii brașoveni nu se declarau ferm împotriva unirii, ci cereau doar respectarea naționalităților săsești și a constituției săsești³¹.

²² *Ibidem*, nr. 33 din 22 aprilie 1848.

²³ *Ibidem*, nr. 50 din 21 iunie 1848.

²⁴ *Ibidem*, nr. 58 din 15 iulie 1848.

²⁵ *Ibidem*, nr. 34 din 26 aprilie 1848.

²⁶ *Ibidem*, nr. 35 din 29 aprilie 1848.

²⁷ Jurnalul apărea la 24 mai 1837, editat și tipărit de Johann Gött și Wilhelm Nemeth.

²⁸ *Gazeta*, nr. 38 din 10 mai 1848.

²⁹ *Ibidem*, nr. 25 din 25 martie 1848.

³⁰ *Ibidem*, nr. 78 din 23 septembrie 1848.

³¹ *Ibidem*, nr. 26 din 29 martie 1848.

Depunerea în 28 mai a celei de a doua petiții de către deputații nației române la Dieta din Cluj, agita din nou spiritele la Brașov. Punctul 11 al petiției îi supăra pe locuitorii sași din Brașov, astfel încât îi acuzau pe români de comunism³².

Conferirea comisarului Miklós Vay a plenipotenței asupra guvernului și armatei de către Dieta ungară din Pesta în 4 iulie³³, semnala din nou poziția diferită pe care o aveau cele două comunități săsești. Vizita comisarului regesc era primită cu paradă și gardă națională la Brașov, dar cu răceală la Sibiu³⁴.

În vara anului 1848, legea marțială era cerută și obținută de către magistratul Brașovului în încercarea de a stopa răscoalele izbucnite în 26 de comune³⁵. Publicarea legii în district era semnalată cetățenilor în *Gazeta de Transilvania*, nr. 55, din 5 iulie 1848.

Revoluțiile pașoptiste din Țara Românească și Moldova erau atent urmărite în paginile jurnalului. Clasa privilegiată din aceste provincii, fugind din calea trupelor armate rusești și turcești, se îngrămădea în cetatea Brașovului. Redactorul compara îmbulzeala boierilor munteni și moldoveni cu cea petrecută în anii 1820-1821³⁶. O știre din *Gazeta de Transilvania*, nr. 68, din 19 iulie 1848, anunța reîntorcerea treptată acasă a acestora. Tabloul refugiaților era divers: unii veniseră să se caute de sănătate, alții fugiseră de holeră, alții plecaseră în urma abdicării lui George Bibescu, erau și arendatori și chiar foști guvernanți. Porunca guvernului ungar privind părăsirea cetății în trei zile de către frații români din principate, pentru a se întoarce în patria lor sau a trece spre ținuturile ungurești, a stârnit reacții antiguvernamentale și chiar pregătirea unei contestații. Emigranții erau învinuiți că ar corespunda cu Rusia. *Gazeta germană Siebenbürger Wochenblatt*³⁷ tipărea și ea un articol contra guvernului maghiar în această chestiune³⁸.

Un oaspete de seamă pleca din cetatea Brașovului în 25 septembrie – principele George Bibescu, însoțit de familie. Cu o zi înainte plecau și I. Eliade, Hr. Tell și locotenenți legali ai Țării Românești³⁹.

Evenimentele din țările vecine duceau în luna iulie 1848 la concentrarea de trupe numeroase la Brașov⁴⁰.

Războiul ungarilor cu sârbo-croații făcea necesară anunțarea unei noi recrutări pentru Transilvania. Se cereau 60.000 ostași în câmpul bătăliei⁴¹. La

³² *Ibidem*, nr. 46 din 7 iunie 1848.

³³ *Ibidem*, nr. 52 din 24 iunie 1848.

³⁴ *Ibidem*, nr. 54 din 1 iulie 1848.

³⁵ Dan Pavalache, *Cronica de Brașov*, Editura Haco International, Brașov, 2005, p. 318.

³⁶ *Gazeta*, nr. 55 din 5 iulie 1848.

³⁷ M. Petcu (coord.), *op. cit.*, p.22.

³⁸ *Gazeta*, nr. 68 din 19 august 1848.

³⁹ *Ibidem*, nr. 79 din 27 septembrie 1848.

⁴⁰ *Ibidem*, nr. 59 din 19 iulie 1848.

Brașov, magistratul, comunitatea cetățenească, gremiul negustorilor români, compania grecească și reprezentanții ai satelor din district decideau să nu trimită niciun ostaș. Motivele erau următoarele: nu recunoșteau unirea Transilvaniei cu Ungaria, statutul românilor era încă cel de tolerați, noua lege de recrutare nu era sancționată de împărat, iar cererile națiilor nu erau rezolvate⁴². Ca răspuns, vecinii secuilor amenințau cu foc și sabie districtul⁴³.

Timpuri tulburi erau semnalate la Brașov în 6 septembrie 1848. Redactorul *Gazetei* considera că simpatiile și antipatiile se arătau prea pe față. Confrunțați cu amenințarea secuilor, sașii erau conștienți că aveau nevoie de români, dar încă stăteau în cumpănă⁴⁴.

Organizarea, în septembrie 1848, a celei de-a treia adunări de la Blaj anima comitetul de siguranță al cetății, care dădea o proclamație către protopopii români. Astfel, la îndemnul preoților locali, se ținea în ultima săptămână din septembrie 1848 o numeroasă adunare în biserica Sf. Nicolae în cauza înarmării poporului român⁴⁵.

O curioasă tulburare se petrecea în 11 octombrie la Brașov. Grănicerii secuilor din Târgu Secuiesc porneau în căutarea unor care cu puști, bănuite a fi trimise la Brașov. Amenințați de secuii, sașii din apropierea cetății s-au înarmat și au cerut ajutor militar. Până la sosirea acestuia, secuii însă plecaseră în liniște. Cu toate acestea, jurnalul anunța că populația districtului era pregătită de luptă⁴⁶.

Noua situație a Transilvaniei, supunerea ei legii ostășești și preluarea conducerii guvernului de către general comandantul Anton Puchner era adusă la cunoștință locuitorilor brașoveni. Aceași *Gazetă* anunța că din 22 octombrie 1848 pe cetatea Brașovului fâlfâia stindardul împărațesc⁴⁷.

Cu avizul *General Commando*-ului de la Sibiu, erau formate legiunile românești. Barișiu anunța în *Gazetă* intenția de a se forma inclusiv o cavalerie românească. Recrutarea pentru completarea trupelor imperiale, anunțată de Anton Puchner, urma să se facă pentru cei 3.745 români și 1.253 sași la Sibiu, Brașov, Mediaș, Sebeș și Hațeg⁴⁸. Dacă înainte de 1848, starea militară însemna robie pe viață, regulile de recrutare se schimbaseră între timp, atrăgând tinerii dornici să lupte pentru o soartă mai bună. Rezultatele recutării și noile reguli erau anunțate în *Gazeta de Transilvania*, nr. 89, din 1 noiembrie 1848.

⁴¹ *Ibidem*, nr. 70 din 26 august 1848.

⁴² *Ibidem*, nr. 71 din 30 august 1848.

⁴³ *Ibidem*, nr. 75 din 13 septembrie 1848.

⁴⁴ *Ibidem*, nr. 75 din 13 septembrie 1848.

⁴⁵ *Ibidem*, nr. 80 din 30 septembrie 1848.

⁴⁶ *Ibidem*, nr. 81 din 4 octombrie 1848.

⁴⁷ *Ibidem*, nr. 84 din 14 octombrie 1848.

⁴⁸ *Ibidem*, nr. 86 din 21 octombrie 1848.

Apropierea de Braşov a teatrului de război și pregătirea miliției regulate, a tunurilor, a gărzilor naționale săsești și românești, erau împărțite în *Gazeta de Transilvania*, nr. 93, din 15 noiembrie 1848. În 7 noiembrie toate posturile de pază militară erau îndeplinite de gardiștii români, anunța cu mândrie jurnalul brașovean⁴⁹.

Magistratul Braşovului hotăra în şedințele din 2 și 5 noiembrie ajutorarea spitalului militar din oraş. Astfel, doamnele cetății strângeau legături de pânze și le duceau la spișeria domnului Grainsing⁵⁰.

Evenimentele ultimei luni a anului 1848 din districtul Braşovului erau recapitulate de către Barițiu în *Gazeta de Transilvania*, nr. 97, din 29 noiembrie. Faptul că între 5 și 9 decembrie cea mai mare parte a districtului Braşovului era în mâinile secuilor, redactorul o imputa neunirii și totalei neîncrederi între sași și români, lipsei de curaj și comodității locuitorilor sași și români. Situația făcea ca redactorul să afirme „*ne acoperim fața de rușine*” – locuitorii districtului cereau ostașilor să le apere viața, familia, averea și chiar solicitau ajutor *muscălesc*.

Săcelele, situat în apropierea cetății Braşovului, cerea încă din primăvara anului 1848 alăturarea la districtul Treiscaune, iar populația maghiară amenința constant cu venirea secuilor. Situația devenea încordată spre finalul anului 1848 și începutul lui 1849. Adeseori erau anunțate atacuri asupra locuințelor românești, atacuri pornite de maghiarii din localitate, ajutați de secu⁵¹. Trupele din cetate interveneau de fiecare dată cu sorți de izbândă. În 30 decembrie, *Gazeta* amintea barbariile făcute de secu⁵² la Săcele și Hărman, și descria modurile înfiorătoare în care au fost omorâți români⁵³.

Cunoscând dificultățile financiare ale conducerii românești, pentru susținerea eforturilor militare ale românilor angajați în confruntări cu trupe maghiare și secuiești aproape pe întreg teritoriul transilvănean, prin intermediul *Gazetei* Barițiu anunța organizarea unor colecte. Astfel, la începutul lunii decembrie, brașovenii au răspuns îndemnului redactorului și au reușit să adune mai bine de 1.600 de florini de argint pentru comitet, iar pentru soldați 300 fl. argint, 100 găleți porumb, 110 vedre vinars, 5 vedre vin și alte lucruri în natură. Redactorul sublinia că românii au contribuit cu 900 fl. Argint⁵³.

O altă donație de 300 fl. argint era făcută de negustorimea română din cetate pentru ostașii români din cazarma orașului⁵⁴.

⁴⁹ *Ibidem*, nr. 88 din 28 octombrie 1848.

⁵⁰ *Ibidem*, nr. 89 din 1 noiembrie 1848.

⁵¹ *Ibidem*, nr. 99 din 6 decembrie 1848; *Gazeta*, nr. 100 din 9 decembrie 1848; *Gazeta*, nr. 101 din 13 decembrie 1848.

⁵² *Gazeta*, nr. 103 din 20 decembrie 1848.

⁵³ *Ibidem*, nr. 98 din 2 decembrie 1848.

⁵⁴ *Ibidem*, nr. 101 din 13 decembrie 1848.

Gazeta de Transilvania, nr. 103, din 20 decembrie 1848, informa despre sosirea la Braşov a trupelor împărăteşti şi formarea unei linii de apărare de-a lungul Oltului, cât şinea districtul⁵⁵.

La începutul anului 1849, comitetul de siguranţă din cetate asigura cetăţenii braşoveni printr-o proclamaţie în limbile germană şi română că erau pe mâini bune⁵⁶. În 7 ianuarie, fruntaţii secuilor depuneau jurământul de credinţă, una din condiţiile împăcării fiind schimbul de prizonieri de război. Redacţia adresa mulţumiri comandantului de trupe Gedeon pentru modul în care a gestionat această situaţie⁵⁷. În scurt timp însă, în 17 ianuarie, printr-o publicare tipărită, braşovenii erau avertizaţi de către acelaşi comitet că secuii din vecinătate se pregăteau din nou de luptă. Locuitorii cetăţii erau îndemnaţi să se aprovizioneze pentru şase săptămâni⁵⁸.

Cucerirea Sibiului şi a Mediaşului de către generalul Bem, îl determina pe generalul Şurter să anunţe retragerea trupelor împărăteşti din cetatea Braşovului în pasul Branului. Aflând noile veşti, locuitorii decideau negocierea unei păci onorabile⁵⁹. Ştirile bune sosite de la Sibiu făceau ca trupele, alături de prefectura română şi o parte a gărzii, să revină la Braşov în 27 ianuarie 1849⁶⁰.

La cererea insistentă a saşilor, trupele ruseşti se îndreptau spre Braşov prin pasurile Timiş şi Bran, în 30/18 ianuarie 1849. Acestea urmau să primească cvartir în cetate şi în satele din apropiere⁶¹. În 3 februarie 1849, trupele ruseşti, în număr de 5.000 de ostaşi, soseau la Braşov sub comanda generalului Engelhardt. Intrarea ruşilor pe pământul austriaco-transilvan era catalogată drept o *raritate*⁶². Buna colaborare între generalii austriac şi rus era salutată de braşoveni⁶³.

În scurt timp, ruşii îşi demonstrau calităţile combative. În 4 februarie apărau localităţile Prejmer, Hărman şi Sânpetru, situate în apropierea cetăţii. În semn de recunoştinţă, junimea săsească făcea serenade generalului rus⁶⁴.

Bravii soldaţi căzuţi în 4 februarie aveau parte de o înmormântare neobişnuită în cetatea Braşovului. Cele 7 sicrie au trecut cu paradă de la capela românească din cetate la biserica Sf. Nicolae. Mai mulţi preoţi au ţinut slujba de înmormântare, capelanul rus a ţinut o predică în limba rusă, iar protopopul Ioan

⁵⁵ *Ibidem*, nr. 103 din 20 decembrie 1848.

⁵⁶ *Ibidem*, nr. 104 din 23 decembrie 1848.

⁵⁷ *Ibidem*, nr. 106 din 30 decembrie 1848.

⁵⁸ *Gazeta Transilvană*, nr. 2 din 6 ianuarie 1849.

⁵⁹ *Ibidem*, nr. 3 din 10 ianuarie 1849.

⁶⁰ *Ibidem*, nr. 4 din 17 ianuarie 1849.

⁶¹ *Ibidem*, nr. 5 din 20 ianuarie 1849.

⁶² *Ibidem*, nr. 6 din 24 ianuarie 1849.

⁶³ *Ibidem*, nr. 8 din 31 ianuarie 1849.

⁶⁴ *Ibidem*, nr. 6 din 24 ianuarie 1849.

Petric în limba română. Cortegiul funerar a fost însoțit de generalii rus și austriac, precum și de locuitori ai cetății⁶⁵.

Proclamația generalului Bem, emisă la Mediaș în 20 februarie 1849, prin care promitea locuitorilor Transilvaniei iertare deplină dacă depuneau armele și recunoșteau guvernul lui Kossuth, ajungea și la magistratul Brașovului. Barițiu se declara neîncrezător⁶⁶.

Ultima știre despre Brașov din *Gazeta Transilvană* apărea în numărul ei final din 28 februarie 1849. Secuii se apropiau tot mai mult de district din mai multe părți. Cu toate că armata ruso-împărătească era pregătită pentru atac, în 20 martie Brașovul era ocupat de Bem fără luptă. Datorită războiului, timp de nouă luni, *Gazeta Transilvană* își înceta activitatea.

La 1 decembrie 1849, când *Gazeta* reapărea, războiul era deja încheiat. Serbarea zilelor de 25 și 27 decembrie 1849 era anunțată⁶⁷ și apoi detaliată⁶⁸ cititorilor jurnalului. Liturghia era oficiată duminică, 25 decembrie 1849, în biserica cea mare românească, cu participarea generalului Șovelin, a mai multor ofițeri împărătești, a judeului, a câtorva membri ai magistratului și notabilități, precum și a protopopilor Petru Germanu și Ioan Petric. Pentru a întregi sărbătoarea, o companie de ostași ai Regimentului Bianhi au tras salve de tun, iar capela militară a executat marșuri eroice.

Serbarea a fost continuată cu un parastas pentru românii căzuți în războiul civil, săvârșit în 27 decembrie tot în biserica cea mare românească. Și de această dată participau generalul Șovelin, magistratul și mai multe notabilități, soldați, preoți și laici. După predica ținută de Ioan Petric, Andrei Mureșanu a cinstit în stil poetic faptele românilor. Despre cele două colecte, cea a bărbaților și cea a cucoanelor, organizate cu acest prilej, se promitea detalierea într-un număr viitor.

Această știre încheia ultimul număr al *Gazetei* în anul 1849. Din păcate, jurnalul nu ne oferă informații despre ocupația militară maghiară de la Brașov.

⁶⁵ *Ibidem*, nr. 7 din 27 ianuarie 1849.

⁶⁶ *Ibidem*, nr. 15 din 24 februarie 1849.

⁶⁷ *Ibidem*, nr. 24 din 29 decembrie 1849.

⁶⁸ *Ibidem*.

Bibliografie

Gazeta de Transilvania, anii 1848-1849.

Mircea GHERMAN, *Date și fapte privind activitatea lui Iacob Mureșianu la „Gazeta Transilvaniei” (1838-1877)*, în „130 de ani de la apariția Gazetei de Transilvania”, Brașov, 1969.

Dan PAVALACHE, *Cronica de Brașov*, Editura Haco International, Brașov, 2005.

Marian PETCU (coord.), *Istoria jurnalismului din România în date. Enciclopedie cronologică*, Editura Polirom, Iași, 2012.